

29.4.2010

**STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT:
FRÅN INTRESSE TILL EFTERFRÅGAN OCH PRODUKTER -
STRATEGISKA RIKTLINJER FÖR FINLANDS UTBILDNINGSEXPORT**

Inledning

Utbildningsexport är en del av servicehandeln i världen. I riktlinjerna behandlas utbildningsexporten som en sektor som förenar många olika branscher med varandra, och där det ingår många olika slags verksamhetsområden. Finlands främsta tillgångar är ett konkurrenskraftigt utbildningssystem samt ett utmärkt rykte, som baserar sig på resultaten i PISA-undersökningarna. Det finns en stor efterfrågan på det slags kunnande Finland har på området, och tillsvidare har vi inte helt lyckats svara på den. För Finlands del utgörs utmaningarna av de små resurserna och vår lagstiftning, som begränsar högskolornas utbildningsexport, trots att de är de viktigaste exportörerna av utbildning, globalt sett. Trots det stora intresset internationellt, saknas det färdiga produkter eller så har dessa inte ännu identifierats.

Handeln med utbildning är emellertid en växande internationell marknad, och utbildningsexporten erbjuder Finland många möjligheter. Målet är att Finland ska vara en av de ledande ekonomierna i världen bland de länder som baserar sin ekonomi på kvalitativt högtstående utbildning och utbildningssystem, och att utbildningens andel av landets sammanlagda export ska ha vuxit betydligt före år 2015.

En förutsättning för främjandet av Finlands utbildningsexport är en fungerande inhemsk marknad. Detta innebär att det finländska offentligt finansierade utbildningssystemet ska tryggas, liksom forsknings- och innovationsmiljöer inom utbildningssektorn, samt att upphandlingskompetensen inom den offentliga sektorn ska utvecklas, t.ex. beträffande undervisningsteknologi och andra former av service på området.

Utbildningsexporten ska också stärkas inom ramen för exporten inom andra branscher. Internationaliseringen ska vara målinriktad och rikta in sig på utvalda områden som valts på basis av marknadsundersökningar. Finland ska också utveckla omvandlingen av utbildning till en exportvara. Kvaliteten på dessa produkter ska hållas på en hög nivå, och det är viktigt att kunna påvisa kvalitetsnivån. Därtill är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid att kunna erbjuda kunderna helhetslösningar där olika slags kompetens förenas med varandra.

För en effektiv samverkan mellan olika aktörer inom utbildningsexporten, bör det byggas upp ett företagskluster som aktivt söker nya alternativ för affärsverksamhet på området. Det bör också skapas fungerande strukturer för ett effektivt samarbete mellan den privata och den offentliga sektorn.

Högskolorna har en central roll inom utbildningsexporten, eftersom de innehar en stor exportpotential och nödvändig expertis. En väl genomförd utbildningsexport resulterar i allt mer mångsidiga examina eller delexamina, ökad kompetens samt bidrar till att främja internationaliseringen av våra högskolor.

Strategin genomförs i form av ett helhetspaket, som innehåller åtgärder för att främja att upphandlingskompetensen inom landet utvecklas, utbildningskompetens som en del av exporten inom övriga branscher, samarbete och ett gemensamt utbud, större marknadskännedom och bättre marknadsföring, främjandet av utbildning som exportprodukt, bättre kvalitetskontroll och att högskolorna aktiveras att bli exportörer.

Den finländska utbildningsexportens starka och svaga sidor

Ett sammandrag av den finländska utbildningsexportens starka och svaga sidor:

	POSITIVT	NEGATIVT
INTERNA	<p><u>Starka sidor</u></p> <p>Det finländska utbildningssystemet är internationellt konkurrenskraftigt. Vårt utbildningssystem är också välkänt runtom i världen och har ett utmärkt rykte.</p> <p>PISA-resultaten har skapat en stor efterfrågan på utbildning från Finland runtom i världen.</p> <p>Finländska aktörer har ett gott rykte inom ramen för avgiftsfria och EU-finansierade internationella projekt.</p> <p>Undervisningsväsendet, läroanstalterna och personalen på området är vana vid och har i stor utsträckning beredskap för att verka internationellt.</p> <p>De relevanta aktörerna har en gemensam vision om att utveckla en ny exportvara av utbildningskompetens.</p> <p>Forskningen kring och utvärderingen av utbildningen är av hög kvalitet.</p> <p>Förvaltningen är flexibel och det är lätt att få till stånd samverkan.</p>	<p><u>Svaga sidor</u></p> <p>Den kommersiella kompetensen inom upphandling av service är bristfällig.</p> <p>Det saknas strukturer för att skapa produkter och för att utveckla den kommersiella kompetensen på internationell nivå. Det finns en ovilja ta de risker som de investeringar som är nödvändiga för att utveckla produkter och ta sig in på nya marknader kräver.</p> <p>Det finns lite verksamhet i bolagsform.</p> <p>De nationella stödsystemen som tillämpas på utbildningsexporten är bristfälliga och oenhetliga.</p> <p>Det har inte utvecklats samarbetsmodeller och strategiska partnerskap inom utbildningssektorn.</p> <p>Högskolornas verksamhetsmöjligheter begränsas fortfarande av lagstiftningen. Högskolorna har inte fått till stånd någon nämnvärd uppdragsutbildning i enlighet med den nya lagstiftningen.</p> <p>Avgiftsbelagd internationell verksamhet har inte inkluderats i verksamheten vid och strategierna för högskolorna och övriga läroanstalter.</p> <p>Det är svårt att frigöra personal från de uppgifter de har nationellt. Att verka som internationell expert ses inte som en naturlig del av den individuella karriärutvecklingen inom utbildningssektorn och de studerande stöds inte att välja detta alternativ.</p>
EXTERNA	<p><u>Möjligheter</u></p> <p>Marknaden för utbildning växer och globaliseras.</p> <p>I många länder satsar man mycket på att utveckla utbildningen och utbildningssystemen.</p> <p>Det har blivit möjligt för högskolorna att bedriva avgiftsbelagd verksamhet, och ifall lagstiftningen görs ännu mer flexibel, ger det rum för nya verksamhetsmöjligheter.</p> <p>Undervisningen i engelska vid våra högskolor är omfattande och stödtjänsterna för utländska studerande goda.</p> <p>Det finländska innovationssystemet, lärarutbildningen, den pedagogiska kompetensen och samarbetskulturen erbjuder en god miljö för att skapa, utveckla och testa innovativa produkter för utbildningsexport.</p>	<p><u>Hotbilder</u></p> <p>Det finns stora och starka konkurrenter till Finland på marknaden för utbildningsexport. Konkurrensen mellan små aktörer på samma marknader är ineffektiv.</p> <p>Aktörerna inom utbildningssektorn fås inte att samarbeta.</p> <p>Bristerna i kvalitetskontrollen leder till att de finländska aktörernas rykte tar skada.</p> <p>Om de inledande exportprojekten misslyckas kan Finlands rykte ta skada och möjligheterna att utvidga verksamheten på marknaden för utbildningskompetens försvagas.</p>

Strategiska riktlinjer och åtgärder:

Vision:

Finlands starka sidor inom utbildningssektorn ska utnyttjas och utbildning ska bli en framgångsrik exportbransch för vårt land. Nivån på det finländska utbildningssystemets internationella konkurrenskraft ska ständigt upprätthållas och främjas. Målet är att Finland är ett av de ledande länderna i världen bland de länder vars ekonomi baserar sig på den höga kvaliteten på utbildningen och utbildningssystemen. Utbildningens och kompetensens andel av Finlands sammanlagda export stiger betydligt från nuvarande nivå fram till år 2015.

1. En fungerande inhemsk marknad är en förutsättning för en framgångsrik export

Strategisk linje:

Grunden för en framgångsrik export av finländsk utbildningskompetens består av ett starkt utbildningssystem i ständig utveckling. Den inhemska marknaden för utbildningskompetens utvecklas. Inom utvecklingssamarbetet ska utbildnings- och undervisningssektorn utvidgas så att den bildar en helhet och kan ge finländska aktörer goda referenser och möjlighet att delta i internationella projekt.

Åtgärder:

Innovations- och utvecklingsmiljöerna inom den finländska utbildningssektorn ska stärkas.

Upphandlingskompetensen inom den offentliga förvaltningen beträffande produkter som hänför sig till den inhemska utbildningssektorn stärks och utvecklas.

För att stärka utbildningsexporten utnyttjas möjligheterna inom Finlands utvecklingssamarbete och de alternativ som existerande finansieringsinstrument erbjuder används effektivt. Finlands profilering som en kompetent aktör på smala specialområden inom undervisnings- och utbildningssektorn, särskilt beträffande undervisning och utnyttjandet av ICT i undervisningen fortsätter. Åtgärder inleds för att göra kompetensen inom den finländska utbildningssektorn känd bland internationella utvecklingsfinansieringsinstitut.

2. Utbildningsexporten stärker övriga exportbranscher

Strategisk linje:

Utbildningskompetens är ett av Finlands framtida exportkluster. Utbildningskompetensens betydelse inom utbudet av finländska industri- och serviceprodukter ökar och stödjer därmed också övriga exportbranscher. Tack vare

ett aktivt kluster för utbildningskompetens kan finländska exportföretag erbjuda sina kunder helhetslösningar där utbildning och kompetens ingår som naturliga komponenter.

Åtgärder:

Utbildningskomponenten ska stärkas inom ramen för produkturvalet inom övriga finländska exportföretagsbranscher.

Potentialen för gemensamma satsningar ifråga om exportprojekt för andra finländska välfärdstjänster ska utredas.

3. Nätverk skapar mervärde

Strategisk linje:

Aktörerna inom exporten av finländsk utbildningskompetens är små, vilket förutsätter att de bildar nätverk och samarbetar. Resurserna för att stödja exporten ska i första hand riktas till verksamhet som grundar sig på samarbete mellan de finländska aktörerna. Det centrala målet för exporten av finländsk utbildningskompetens är att kunna erbjuda kunderna mångsidiga lösningar i stället för enskilda produkter eller tjänster. För att stödja exportverksamheten ska det också anslås resurser för att grunda och upprätthålla samarbetsnätverk på nationell och internationell nivå.

Åtgärder:

De finländska aktörerna inom utbildningssektorn ska aktivt stödjas att delta i EU-projekt inom utbildningssektorn.

De finländska aktörernas samarbetsmöjligheter (bl.a. i form av exportringar) ska kartläggas och främjas. Pilotprojekt ska inledas t.ex. under ledning av Finpro och högskolorna. Företag och andra aktörer på området ska också tas med i pilotprojekten.

Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer (Tekes) utreder inledandet av ett program för att utveckla inlärningsmiljöer.

4. Målmedvetenhet är en viktig komponent i internationaliseringen

Strategisk linje:

De mål som i första hand prioriteras inom den finländska utbildningsexporten ska definieras såväl beträffande verksamhetsfält som geografiskt. Exportstöd och eventuell stödfinansiering ska inledningsvis anslås för ett avgränsat område och verksamhetsfält. För att aktörerna inom den finländska utbildningsexporten ska kunna bedriva sin verksamhet så effektivt som möjligt, ska de ha tillgång till relevant information som samlats in via marknadsundersökningar för de områden och branscher som valts ut.

Åtgärder:

Marknadsundersökningar som inledningsvis fokuserar på några få potentiella områden och branscher. Resultaten distribueras på bred front till aktörerna på området.

En kartläggning av potentiella internationella samarbetspartners (företag, högskolor, agenter).

Aktörerna på området ska tillförsäkras effektiv information om de exportfrämjande tjänster som finns att tillgå. Vad dessa tjänster går ut på ska utvecklas tillsammans med relevanta aktörer, särskilt utrikesministeriet och Finpro.

Beredskapen vid UM:s beskickningar ska förbättras genom aktiv information. Möjligheterna att förstärka bemanningen vid några beskickningar i nyckelposition och Finpros exportcentraler med experter inom utbildningssektorn ska utredas.

Finpro följer med förändringarna i den kommersiella miljön inom utbildningssektorn i de länder man riktar in sig på, vilket sker i form av avgiftsbelagda uppdrag eller som en del av det offentliga uppdraget på nationell nivå.

UM:s beskickningar ska som en del av den allmänna observationen av respektive stationeringsland följa med utbildningspolitiska öppningar som kan skapa möjligheter för utbildningsexporten. För riktade kartläggningar som baserar sig på eventuella separata uppdrag tillförsäkras man sig externa bidrag och resurser i tillräcklig omfattning.

Kännedomen om Finlands utbildningskompetens ska främjas inom ramen för beskickningarnas allmänna promotionsverksamhet och offentlig diplomati i samarbete med andra aktörer, som t.ex. Finpro, CIMO, forsknings- och kulturinstituterna och andra relevanta aktörer.

5. Att skapa produkter för utbildningsexporten är en förutsättning för den internationella marknadsföringen av den

Strategisk linje:

Framgång på den internationella marknaden för utbildningsexport förutsätter noggrannhet när man tar fram produkter på området. Potentiella aktörer för exportverksamhet inom den finländska utbildningssektorn behöver mer kompetens och resurser för detta ändamål. Framför allt behövs det verksamhetsstöd, men också delfinansiering. Exportörerna ska också själva bära ekonomiskt ansvar för risktagningen. Högskolor och övriga offentliga läroanstalter ska anslå finansiering för att ta fram produkter på området och därigenom ta sig in på den internationella marknaden inom utbildningssektorn.

Åtgärder:

Utbildning i hur man tar fram produkter inom utbildningssektorn och som stärker den kommersiella kompetensen bland aktörerna inom utbildningssektorn.

Processen för att ta fram produkter inom utbildningskompetens och för att identifiera existerande produkter understöds.

6. Framgång endast genom kvalitet

Strategisk linje:

Aktörerna inom den finländska utbildningsexporten ska stärka och effektivera sitt kvalitetsarbete. Olika slags certifikat och erkännande av ett verksamhets sätt av hög kvalitet är en förutsättning för att verka på den internationella marknaden. Utformningen av exportstöden ska förutsätta att olika aktörer kan visa upp antingen ett kvalitetscertifikat eller motsvarande erkännande för ett kvalitativt högstående verksamhets sätt.

Åtgärder:

Utbildningsexportörernas kvalitetsarbete och deras egen kvalitativa utvärdering ska stärkas.

Utbildningsexportverksamheten fogas till de kvalitetssäkringssystem som aktörerna inom utbildningsexportsektorn förfogar över.

Beskrivningar av högskolornas kvalitetssäkringssystem på engelska och andra språk som behövs i de länder som exporten riktar sig till ska utarbetas.

7. Ett särskilt kluster får fart på exporten

Strategisk linje:

Ett villkor för att få fart på exporten av finländsk utbildningskompetens är att det skapas ett klusterformigt verksamhets sätt inom branschen. Ett särdrag för det finländska klustret ska vara ett starkt och mångsidigt samarbete och att kunna erbjuda och utveckla lösningar som utgår från kundernas behov. Avsikten med klustret är särskilt att skaffa och identifiera nya kommersiella möjligheter, inte enbart att samla aktörerna på området.

Åtgärder:

Grundandet av ett kluster för utbildningsexport som Finpro koordinerar. Klustret ska vara mer omfattande än Finpros nuvarande Future Learning Finland och samtliga relevanta delområden inom utbildningsexporten ska vara jämnt företrädda.

För att stärka det finländska varumärket ska man enas om en gemensam devis, som visar hur man vill föra fram den finländska utbildningen. Kommunikationen mellan och påverkningsmöjligheterna för samtliga aktörer ska tryggas.

Aktörerna inom klustret ska uppfylla fastslagna kriterier. För dem som bara håller på att inrikta sig på export, ska det ordnas utbildning och ges möjligheter att skapa nätverk med mer erfarna aktörer.

ANM tillsätter en styrgrupp för klustret, där det ingår representanter för statsförvaltningen och för relevanta aktörer inom övriga nyckelgrupper.

8. Högskolorna ska vara lokomotiv för exporten

Strategisk linje:

Högskolorna befinner sig i en nyckelposition i fråga om kompetens när det gäller utbildningsexport. Lagstiftningen kring högskolornas beställutbildning ska utvecklas vidare i riktning som tillåter högskolorna att allt mer flexibelt delta i kommersiell verksamhet kring utbildning. En utvidgning av den avgiftsbelagda verksamheten som riktar sig till utlandet skulle medföra större möjligheter för utbildningsexporten och högskolornas resurser för sin egentliga verksamhet. Högskolorna uppmantras till att vara aktiva och ta en betydande roll som aktörer inom utbildningssektorn

Åtgärder:

Lagstiftningen kring uppdragsutbildning ska utvecklas så att den bättre stödjer utbildningsexporten.

Högskolorna ska erbjudas rådgivning och utbildning på särskilt krävande områden, som kommersialisering och avtalsjuridik.

Högskolorna ska för aktivering av utbildningsexporten utveckla olika samarbets- och bolagiseringsmodeller och i samtliga fall försäkra den företagsekonomiska verksamhetens avskildhet från de lagstadgade grunduppgifterna.

Möjligheten till att ett riskfinansieringsalternativ för exportverksamhetens inledningsskede skapas utreds. På sikt ska exporten emellertid integreras i högskolornas inkomststruktur.

Finansieringsmöjligheterna för högskolor och övriga läroanstalter utvecklas så att de kan satsa på export av utbildning. Denna strategi berör inte med den avgiftsfria utbildningen för finländska studerande.

Tillgången på experter för internationella projekt tryggas genom att utveckla studiehelheter vid högskolorna som ger de studerande som utexamineras bättre färdigheter att verka som internationella experter.

En utredning för att utreda möjligheterna att bidragspengar för utvecklingssamarbete utnyttjas för att stödja högskolestuderande från utvecklingsländerna ska företas.